

SMĚRNICE

SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY 2009/104/ES

ze dne 16. září 2009

o minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví pro používání pracovního zařízení zaměstnanci při práci (druhá samostatná směrnice ve smyslu čl. 16 odst. 1 směrnice 89/391/EHS)

(kodifikované znění)

(Text s významem pro EHP)

EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o založení Evropského společenství, a zejména na článek 137 odst. 2 této smlouvy,

s ohledem na návrh Komise,

s ohledem na stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ⁽¹⁾,

po konzultaci s Výborem regionů,

v souladu s postupem stanoveným v článku 251 Smlouvy ⁽²⁾,

vzhledem k těmto důvodům:

(1) Směrnice Rady 89/655/EHS ze dne 30. listopadu 1989 o minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví pro používání pracovního zařízení zaměstnanci při práci (druhá samostatná směrnice ve smyslu čl. 16 odst. 1 směrnice 89/391/EHS) ⁽³⁾ byla několikrát podstatně změněna ⁽⁴⁾. Z důvodu srozumitelnosti a přehlednosti by uvedená směrnice měla být kodifikována.

(2) Tato směrnice je samostatnou směrnicí ve smyslu čl. 16 odst. 1 směrnice Rady 89/391/EHS ze dne 12. června 1989 o zavádění opatření pro zlepšení bezpečnosti

a ochrany zdraví zaměstnanců při práci ⁽⁵⁾. Proto se ustanovení směrnice 89/391/EHS vztahují v plném rozsahu na používání pracovního zařízení zaměstnanci při práci, aniž jsou dotčena přísnější nebo zvláštní ustanovení této směrnice.

(3) Článek 137 odst. 2 Smlouvy stanoví, že Rada může směrnicemi stanovit minimální požadavky na podporu zlepšování především pracovního prostředí tak, aby bylo chráněno zdraví a bezpečnost pracovníků.

(4) Podle uvedeného článku by tyto směrnice neměly ukládat žádná správní, finanční ani právní omezení bránící zakládání a rozvoji malých a středních podniků.

(5) Předpisy přijaté na základě čl. 137 odst. 2 Smlouvy nebrání žádnému členskému státu, aby si zachoval nebo zavedl přísnější opatření na ochranu pracovních podmínek slučitelná se Smlouvou.

(6) Pro zaručení bezpečnosti a zdraví zaměstnanců je nezbytné dodržování minimálních požadavků určených k zajištění vyšší úrovně bezpečnosti a ochrany zdraví při používání pracovního zařízení.

(7) Zlepšení bezpečnosti, hygieny a ochrany zdraví zaměstnanců při práci je cíl, který by neměl být podřízen úvahám ryze ekonomické povahy.

(8) Práce ve výšce může vystavovat zaměstnance zvláště závažným rizikům pro jejich zdraví a bezpečnost, zejména rizikům pádů z výšky a dalším vážným pracovním úrazům, které tvoří velkou část všech úrazů, zejména smrtelných.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 100, 30.4.2009, s. 144.

⁽²⁾ Stanovisko Evropského parlamentu ze dne 8. července 2008 (dosud nezveřejněné v Úředním věstníku) a rozhodnutí Rady ze dne 13. července 2009.

⁽³⁾ Úř. věst. L 393, 30.12.1989, s. 13.

⁽⁴⁾ Viz část A přílohy III.

⁽⁵⁾ Úř. věst. L 183, 29.6.1989, s. 1.

- (9) Tato směrnice představuje konkrétní příspěvek k vytvoření sociálního rozměru vnitřního trhu.
- (10) Na základě směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/34/ES ze dne 22. června 1998 o postupu při poskytování informací v oblasti norem a technických předpisů a předpisů pro služby informační společnosti ⁽¹⁾ musí členské státy uvědomit Komisi o každém návrhu technických předpisů týkajících se strojů, zařízení a mechanismů.
- (11) Tato směrnice je nejvhodnějším prostředkem pro dosažení vytyčených cílů a nepřekračuje to, co je k jejich dosažení nezbytné.
- (12) Touto směrnicí by neměly být dotčeny povinnosti členských států týkající se lhůt pro provedení zmíněných směrnic ve vnitrostátním právu uvedených v části B přílohy III,

PŘIJALY TUTO SMĚRNICI:

KAPITOLA I

OBEČNÁ USTANOVENÍ

Článek 1

Předmět

1. Tato směrnice, která je druhou samostatnou směrnicí ve smyslu čl. 16 odst. 1 směrnice 89/391/EHS, stanoví minimální požadavky na bezpečnost a ochranu zdraví při používání pracovního zařízení zaměstnanci při práci, jak je vymezeno v článku 2.

2. Směrnice 89/391/EHS se vztahuje v plném rozsahu na celou oblast uvedenou v odstavci 1, aniž jsou dotčena přísnější nebo zvláštní ustanovení obsažená v této směrnicí.

Článek 2

Definice

Pro účely této směrnice se rozumí:

- a) „pracovním zařízením“ jakékoli stroje, přístroje, nástroje nebo zařízení používané při práci;
- b) „používáním pracovního zařízení“ jakákoli činnost zahrnující pracovní zařízení, jako například jeho spouštění nebo zastavování, jeho provoz, doprava, opravy, úpravy, údržba a servis, včetně čištění;

- c) „nebezpečným prostorem“ jakýkoli prostor uvnitř nebo kolem pracovního zařízení, ve kterém jsou ohroženy bezpečnost nebo zdraví v nich se zdržujícího zaměstnance;
- d) „ohroženým zaměstnancem“ jakýkoli zaměstnanec, který se nachází zcela nebo částečně v nebezpečném prostoru;
- e) „obsluhou“ zaměstnanec nebo zaměstnanci, kteří jsou pověřeni používáním pracovního zařízení.

KAPITOLA II

POVINNOSTI ZAMĚSTNAVATELE

Článek 3

Obecné povinnosti

1. Zaměstnavatel přijme nezbytná opatření k zajištění toho, aby pracovní zařízení dané k dispozici zaměstnancům v podniku nebo závodě bylo vhodné pro vykonávanou práci, nebo aby bylo k tomuto účelu řádně upraveno a mohlo být používáno zaměstnanci bez ohrožení jejich bezpečnosti a zdraví.

Při výběru pracovního zařízení, které zaměstnavatel navrhuje používat, musí věnovat pozornost zvláštním pracovním podmínkám a vlastnostem a rizikům pro bezpečnost a zdraví zaměstnanců v podniku nebo závodě, zejména na pracovních místech, nebo všem dalším rizikům spjatým s používáním daného pracovního zařízení.

2. Pokud není možné plně zajistit, aby pracovní zařízení mohlo být zaměstnanci používáno bez rizika pro jejich bezpečnost nebo zdraví, přijme zaměstnavatel vhodná opatření ke snížení těchto rizik.

Článek 4

Předpisy vztahující se na pracovní zařízení

1. Aniž je dotčen článek 3, musí zaměstnavatel opatřit a používat:

- a) pracovní zařízení, které, bylo-li zaměstnancům v podniku nebo závodě dáno k dispozici poprvé po 31. prosinci 1992, splňuje:
- i) ustanovení všech příslušných platných směrnic Společenství,
- ii) minimální požadavky stanovené v příloze I, pokud se na ně žádná jiná směrnice Společenství nevztahuje, nebo se na ně vztahuje pouze částečně;

⁽¹⁾ Úř. věst. L 204, 21.7.1998, s. 37.

b) pracovní zařízení, které, bylo-li zaměstnancům dáno k dispozici před 31. prosincem 1992, splňuje minimální požadavky stanovené v příloze I nejpozději do čtyř let po uvedeném dni;

c) aniž je dotčeno písm. a) bod i) a odchýlně od písm. a) bodu ii) a od písmene b), zvláštní pracovní zařízení podléhající předpisům bodu 3 přílohy I, je-li k dispozici v podnicích nebo zařízeních ke dni 5. prosince 1998, splňuje minimální požadavky stanovené v příloze I nejpozději do čtyř let po uvedeném dni.

2. Zaměstnavatel přijme nezbytná opatření k zajištění toho, aby pracovní zařízení bylo po celou dobu své životnosti uchováváno vhodnou údržbou na takové úrovni, že splňuje podle okolností podmínky stanovené v odst. 1 písm. a) nebo b).

3. Členské státy po projednání se sociálními partnery a s přihlédnutím k vnitrostátním právním předpisům nebo zvyklostem zavedou postupy umožňující dosáhnout úrovně bezpečnosti odpovídající cílům uvedeným v příloze II.

Článek 5

Kontrola pracovního zařízení

1. Zaměstnavatel zajistí, aby pracovní zařízení, jehož bezpečnost závisí na podmínkách instalace, podléhalo počáteční kontrole (po instalaci a před prvním uvedením do provozu) a kontrole po každé montáži na jiném pracovišti nebo na jiném místě způsobilými osobami ve smyslu vnitrostátních právních předpisů nebo zvyklostí, za účelem zajištění správné instalace a fungování tohoto pracovního zařízení.

2. Aby se zajistilo dodržování podmínek zdraví a bezpečnosti, odhalení poškození, která by mohla vyvolat nebezpečnou situaci, a jejich včasné odstranění, dbá zaměstnavatel na to, aby pracovní zařízení vystavené podmínkám způsobujícím takováto poškození podléhalo:

a) pravidelným kontrolám a popřípadě pravidelným zkouškám uskutečňovaným způsobilými osobami ve smyslu vnitrostátních právních předpisů nebo zvyklostí;

b) mimořádným kontrolám uskutečňovaným způsobilými osobami ve smyslu vnitrostátních právních předpisů nebo zvyklostí pokaždé, když se vyskytnou mimořádné události, které by mohly mít vliv na bezpečnost pracovního zařízení, jako například úpravy, nehody, přírodní jevy, delší doba nepoužívání.

3. Výsledky kontrol se zaznamenají a musí být k dispozici příslušnému úřadu. Jsou uchovávány přiměřenou dobu.

Pokud jsou pracovní zařízení používána mimo podnik, opatří se dokladem o uskutečnění poslední kontroly.

4. Členské státy stanoví podmínky pro provádění uvedených kontrol.

Článek 6

Pracovní zařízení se zvláštními riziky

Pokud používání pracovního zařízení může představovat zvláštní riziko pro bezpečnost nebo zdraví zaměstnanců, přijme zaměstnavatel nezbytná opatření k zajištění toho, aby:

a) bylo používání pracovního zařízení omezeno pouze na osoby pověřené jeho používáním;

b) v případě oprav, úprav a údržby nebo servisu prováděli tyto práce zvláště určení zaměstnanci.

Článek 7

Ergonomie a ochrana zdraví při práci

Při zavádění minimálních požadavků na bezpečnost a ochranu zdraví zaměstnanců jsou zaměstnavatelem plně zohledňovány pracovní postoj a poloha zaměstnanců při používání pracovního zařízení a ergonomické zásady.

Článek 8

Informování zaměstnanců

1. Aniž je dotčen článek 10 směrnice 89/391/EHS, přijme zaměstnavatel nezbytná opatření k zajištění toho, aby měli zaměstnanci k dispozici odpovídající informace a popřípadě písemné pokyny o pracovním zařízení používaném při práci.

2. Informace a písemné pokyny obsahují alespoň údaje o bezpečnosti a ochraně zdraví týkající se:

a) podmínek používání pracovního zařízení;

b) předvídatelných neobvyklých situací;

c) závěrů, které je třeba vyvodit z případných zkušeností získaných při používání pracovního zařízení.

Zaměstnanci musí být upozorněni na možná nebezpečí, která se týkají jich samých, na pracovní zařízení v jejich bezprostředním okolí a na možné změny, které se jich týkají, pokud mají vliv na pracovní zařízení v jejich bezprostředním okolí, i když je sami nepoužívají.

3. Informace a písemné pokyny musí být dotčným zaměstnancům srozumitelné.

Článek 9

Školení zaměstnanců

Aniž je dotčen článek 12 směrnice 89/391/EHS, přijme zaměstnavatel nezbytná opatření k zajištění toho, aby:

- a) zaměstnanci pověřeni používáním pracovního zařízení získali odpovídající školení, včetně školení o rizicích, která toto používání případně zahrnuje;
- b) zaměstnanci uvedení v čl. 6 písm. b) získali vhodné zvláštní školení.

Článek 10

Projednání se zaměstnanci a jejich účast

V souladu s článkem 11 směrnice 89/391/EHS projednávají zaměstnavatelé se zaměstnanci nebo jejich zástupci záležitosti, na které se vztahuje tato směrnice včetně příloh, a umožní jejich účast.

KAPITOLA III

RŮZNÁ USTANOVENÍ

Článek 11

Úpravy příloh

1. Doplnění přílohy I dalšími minimálními požadavky na zvláštní pracovní zařízení uvedená v bodě 3 přílohy I přijímá Rada postupem podle článku 137 odst. 2 Smlouvy.
2. Postupem podle čl. 17 odst. 2 směrnice 89/391/EHS se přijímají úpravy příloh čistě technického rázu v souvislosti s:

- a) přijetím směrnic v oblasti technické harmonizace a normalizace, týkajících se pracovních zařízení, nebo
- b) technickým rozvojem, změnami v mezinárodních předpisech či specifikacích nebo poznacích v oblasti pracovních zařízení.

Článek 12

Závěrečná ustanovení

Členské státy sdělí Komisi znění vnitrostátních právních předpisů, které přijaly nebo přijmou v oblasti působnosti této směrnice.

Článek 13

Směrnice 89/655/EHS ve znění směrnic uvedených v části A přílohy III se zrušuje, aniž jsou dotčeny povinnosti členských států týkající se lhůt pro provedení zmíněných směrnic ve vnitrostátním právu uvedených v části B přílohy III.

Odkazy na zrušenou směrnici se považují za odkazy na tuto směrnici v souladu se srovnávací tabulkou obsaženou v příloze IV.

Článek 14

Tato směrnice vstupuje v platnost dvacátým dnem po vyhlášení v *Úředním věstníku Evropské unie*.

Článek 15

Tato směrnice je určena členským státům.

Ve Štrasburku dne 16. září 2009.

Za Evropský parlament

předseda

J. BUZEK

Za Radu

předsedkyně

C. MALMSTRÖM

PŘÍLOHA I

MINIMÁLNÍ POŽADAVKY

(uvedené v čl. 4 odst. 1 písm. a) bodě ii) a písm. b))

1. Úvodní poznámka

Povinnosti stanovené v této příloze se uplatňují s ohledem na tuto směrnici, pokud pro dotyčné pracovní zařízení existuje odpovídající riziko.

Dále uváděné minimální požadavky, pokud se vztahují na již používané pracovní zařízení, nevyžadují nutně stejná opatření jako základní požadavky týkající se nového pracovního zařízení.

2. Obecné minimální požadavky použitelné na pracovní zařízení

- 2.1 Ovládací systémy pracovního zařízení, které mají vliv na bezpečnost, musí být jasně viditelné a rozpoznatelné a popřípadě vhodně označené.

S výjimkou určitých ovládacích systémů, u nichž je to nezbytné, musí být ovládací systémy umístěny mimo nebezpečné prostory a tak, aby jejich ovládání nemohlo vyvolat další rizika. Ani neúmyslné ovládání nesmí způsobovat žádné riziko.

V případě potřeby musí mít obsluha možnost přesvědčit se z hlavního ovládacího stanoviště, že se v nebezpečných prostorech nenachází žádná osoba. Není-li to možné, musí každému spuštění strojního zařízení automaticky předcházet aktivace bezpečnostního systému, jako například vydání zvukového nebo optického výstražného signálu. Ohrožený zaměstnanec musí mít čas nebo prostředky rychle se uchránit před nebezpečím vyvolaným spuštěním nebo zastavením pracovního zařízení.

Ovládací systémy musí být spolehlivé a zvolené s ohledem na možná selhání, poruchy a omezení předvídatelné v rámci navrhovaného využití.

- 2.2 Pracovní zařízení musí být možné spustit pouze záměrným úkonem na ovladači, který je k tomuto účelu určen.

Totéž se vztahuje:

- na nové spuštění po zastavení z jakéhokoli důvodu,
- na ovládání významné změny provozních podmínek (např. rychlosti, tlaku atd.),

pokud toto nové spuštění nebo změna představují jakékoli riziko pro ohrožené zaměstnance.

Tento požadavek se nevztahuje na nové spuštění nebo změnu provozních podmínek v důsledku běžného provozního běhu automatického provozu.

- 2.3 Všechno pracovní zařízení musí být opatřeno ovladačem pro úplné a bezpečné zastavení.

Každé pracovní místo musí být opatřeno ovladačem k zastavení některého nebo všech pracovních zařízení, v závislosti na druhu rizika, tak aby zařízení bylo v bezpečném stavu. Ovladač pro zastavení na zařízení musí mít přednost před spouštěcími ovladači. Současně se zastavením pracovního zařízení nebo jeho nebezpečných částí musí být vypnut přívod energie dotyčných poháněcích zařízení.

- 2.4 Je-li to vhodné, musí být pracovní zařízení v závislosti na rizicích zařízení a na své běžné době zastavení opatřené zařízením pro nouzové zastavení.

- 2.5 Pracovní zařízení představující nebezpečí způsobené padajícími předměty nebo přechýlujícími částmi musí být opatřeno vhodným bezpečnostním zařízením odpovídajícím tomuto nebezpečí.

Pracovní zařízení představující nebezpečí způsobené emisí plynů, par, kapalin nebo prachu musí být opatřeno vhodným zařízením pro jejich zachycování nebo odvádění v blízkosti zdroje nebezpečí.

- 2.6 Je-li to nezbytné pro bezpečnost a ochranu zdraví zaměstnanců, musí být pracovní zařízení a části tohoto zařízení stabilizovány upínáním nebo podobnými prostředky.

- 2.7 Pokud existuje nebezpečí prasknutí nebo zlomení části pracovního zařízení, které by mohlo značně ohrozit bezpečnost nebo zdraví zaměstnanců, musí být přijata vhodná ochranná opatření.
- 2.8 Pokud pohyblivé části pracovního zařízení představují nebezpečí mechanického kontaktu, jímž může být způsoben úraz, musí být tyto části opatřeny kryty nebo zařízením zabraňujícím přístupu k nebezpečným prostorům nebo pro zastavení pohybů nebezpečných částí před přístupem k nebezpečným prostorům.

Kryty a ochranná zařízení:

- musí mít pevnou konstrukci,
 - nesmí být zdrojem dalších rizik,
 - nesmí být snadno snímatelné nebo odpojitelné,
 - musí být umístěny v dostatečné vzdálenosti od nebezpečných prostorů,
 - nesmí omezovat výhled na provozní běh zařízení více, než je nezbytné,
 - musí umožňovat úkony nezbytné k upevnění nebo výměně dílů a k provádění údržby, přičemž přístup musí být omezen pouze na prostor, v němž má být tato práce prováděna, a to pokud možno bez odmontování krytu nebo ochranného zařízení.
- 2.9 Prostory a místa pro práci na pracovním zařízení nebo jeho údržbu musí být vhodně osvětleny v závislosti na vykonávané práci.
- 2.10 Části pracovního zařízení, které mají vysokou nebo velmi nízkou teplotu, musí být, je-li to vhodné, chráněny, aby se vyloučilo riziko dotyku nebo přílišného přiblížení zaměstnanců.
- 2.11 Výstražné zařízení na pracovním zařízení musí být zřetelně viditelné a srozumitelné.
- 2.12 Pracovní zařízení musí být používáno pouze k těm úkonům a za těch podmínek, pro které je určeno.
- 2.13 Údržbářské práce musí být možno provádět tehdy, pokud je pracovní zařízení zastaveno. Není-li to možné, musí být možné přijmout náležitá ochranná opatření pro provádění těchto prací nebo provádět tyto práce mimo nebezpečné prostory.
- Pokud je u stroje kniha o údržbě, musí být řádně vedena.
- 2.14 Veškeré pracovní zařízení musí být opatřeno zřetelně rozpoznatelnými prostředky umožňujícími odpojení pracovního zařízení od jeho zdrojů energie.
- Opětné zapojení nesmí pro dotyčného zaměstnance představovat žádné nebezpečí.
- 2.15 Pracovní zařízení musí nést varování a označení nepostradatelná pro zajištění bezpečnosti zaměstnanců.
- 2.16 Zaměstnanci musí mít bezpečný přístup do všech prostorů nezbytných pro výrobu, seřizování a údržbu a musí mít možnost v těchto prostorech bezpečně setrvávat.
- 2.17 Veškeré pracovní zařízení musí být přizpůsobené pro ochranu zaměstnanců před nebezpečím vznícení nebo přehřátí pracovního zařízení nebo úniku plynu, prachu, kapaliny, páry nebo jiných látek používaných, vyráběných nebo skladovaných v pracovním zařízení.
- 2.18 Veškeré pracovní zařízení musí být přizpůsobené pro prevenci rizika výbuchu pracovního zařízení nebo látek vyráběných, užívaných nebo skladovaných v pracovním zařízení.
- 2.19 Veškeré pracovní zařízení musí být přizpůsobené pro ochranu ohrožených zaměstnanců před nebezpečím přímého nebo nepřímého kontaktu s elektrickým proudem.

3. **Dodatečné minimální požadavky na zvláštní pracovní zařízení**

3.1 Minimální požadavky na mobilní pracovní zařízení, samohybná či nikoli

3.1.1 Pracovní zařízení, na kterém zaměstnanci jezdí, musí být uzpůsobeno tak, aby rizika při přemísťování byla pro zaměstnance co nejmenší.

Tato rizika musí zahrnovat i rizika kontaktu zaměstnanců s koly nebo pásy nebo zachycení jimi.

3.1.2 Pokud by nechtěné zablokování prvků pro přenos energie mezi mobilním pracovním zařízením a jeho příslušenstvím nebo přívěsem mohlo způsobit zvláštní riziko, musí být pracovní zařízení vybaveno nebo přizpůsobeno tak, aby bylo takovému zablokování prvků pro přenos energie zabráněno.

Pokud takovému zablokování nemůže být zabráněno, musí být přijata veškerá možná opatření k zamezení škodlivých následků pro zaměstnance.

3.1.3 Pokud by se hnací hřídele pro přenos energie mezi mobilními částmi pracovního zařízení mohly znečistit nebo poškodit tažením po zemi, musí být zařízení vybaveno prostředky pro jejich upevnění.

3.1.4 Mobilní pracovní zařízení, na kterém zaměstnanci jezdí, musí být konstruováno tak, aby za běžného užívání bylo omezeno riziko vyplývající z převrácení pracovního zařízení:

— buď ochrannou konstrukcí, která zabraňuje tomu, aby se pracovní zařízení naklonilo o více než čtvrtinu obrátky, nebo

— konstrukcí, která zaručuje dostatečný prostor pro jedoucí zaměstnance, pokud naklonění může překročit čtvrtinu obrátky, nebo

— jiným vhodným zařízením.

Tyto ochranné konstrukce mohou být nedílnou součástí pracovního zařízení.

Tyto ochranné konstrukce nejsou požadovány, pokud je pracovní zařízení během provozu stabilizováno nebo pokud je přetočení nebo převrácení pracovního zařízení konstrukčně nemožné.

Existuje-li pro jedoucího zaměstnance riziko, že bude při přetočení nebo převrácení pracovního zařízení rozdrcen mezi částmi pracovního zařízení a zemí, musí být pro jedoucího zaměstnance instalován zádržný systém.

3.1.5 Vysokozdvížené vozíky, na kterých je umístěn jeden nebo více zaměstnanců, musí být upraveny nebo vybaveny způsobem, který omezuje riziko převrácení vysokozdvížného vozíku, například:

— instalováním kabiny pro řidiče nebo

— konstrukcí zamezující převrácení vysokozdvížného vozíku nebo

— konstrukcí zabezpečující v případě převrácení vysokozdvížného vozíku dostatečný prostor mezi zemí a částmi vysokozdvížného vozíku pro jedoucího zaměstnance nebo

— konstrukcí udržující zaměstnance na sedačce řidiče tak, aby nemohli být rozdrceni částmi převráceného vysokozdvížného vozíku.

3.1.6 Samohybná mobilní pracovní zařízení, jejichž přemísťování může znamenat pro zaměstnance určité riziko, musí splňovat tyto podmínky:

a) musí být vybavena prostředky zabraňujícími nepovolenému uvedení do provozu;

b) musí být vybavena vhodnými prostředky schopnými snížit následky případné srážky v případě současného pohybu několika pracovních zařízení jedoucích v dráze;

- c) musí být vybavena brzdovým a zastavovacím systémem. Pokud to bezpečnost vyžaduje, musí být zařízení vybaveno nouzovým systémem pro brždění a zastavení se snadno přístupným ovládním nebo s automatickou činností pro případ selhání hlavního brzdového a zastavovacího systému;
- d) pokud zorné pole řidiče není dostačující pro zajištění bezpečnosti, musí být pracovní zařízení vybavena odpovídajícími přídatnými zařízeními zlepšujícími viditelnost;
- e) pokud jsou pracovní zařízení určena pro použití v noci nebo na temných místech, musí být vybavena osvětlením přizpůsobeným vykonávané práci a zajišťujícím dostatečnou bezpečnost zaměstnanců;
- f) představují-li pracovní zařízení nebezpečí vzniku požáru samy o sobě nebo s ohledem na svůj přívěs nebo náklad, který by byl nebezpečný pro zaměstnance, musí být vybavena vhodným protipožárním zařízením, pokud tato zařízení nejsou dostupná v dostatečné blízkosti místa používání;
- g) pokud jsou pracovní zařízení ovládána dálkově, musí se automaticky zastavit, dostanou-li se mimo dosah dálkového ovládání;
- h) jsou-li pracovní zařízení ovládána dálkově a mohou-li za běžných podmínek srazit nebo sevřít zaměstnance, musí být vybavena ochranným zařízením proti tomuto riziku, pokud nejsou na místě jiná vhodná zařízení k potlačení nebezpečí srážky.

3.2 Minimální požadavky pro pracovní zařízení sloužící ke zvedání břemen

3.2.1 Pokud je pracovní zařízení sloužící ke zvedání břemen umístěno trvale, musí být jeho odolnost a stabilita během používání zajištěna zejména s ohledem na zvedaná břemena a zatížení působící na nosné a ukotvující prvky konstrukce.

3.2.2 Stroje sloužící ke zvedání břemen musí mít jasně viditelné označení nosnosti a v případě nutnosti štítek s označením nosnosti pro každou polohu stroje.

Závěsné prostředky musí být označeny tak, aby bylo možno zjistit jejich parametry nezbytné pro bezpečné použití.

Pokud není pracovní zařízení určeno ke zvedání osob, ale mohlo by tak být použito omylem, musí být pro tento případ vhodně a zřetelně označeno.

3.2.3 Pracovní zařízení umístěná trvale musí být postavena tak, aby bylo potlačeno riziko, že břemeno:

- a) udeří zaměstnance;
- b) se nebezpečně odchýlí nebo volně spadne;
- c) se mimovolně vyvlékne.

3.2.4 Pracovní zařízení na zvedání nebo přemísťování zaměstnanců musí být uzpůsobena tak, aby:

- a) pomocí vhodného zařízení zamezila riziku pádu kabiny, pokud takové riziko existuje;
- b) zamezila riziku pádu uživatele z kabiny, pokud takové riziko existuje;
- c) zamezila riziku rozdrčení, zachycení nebo sražení uživatele, zejména z důvodu náhodného dotyku s předměty;
- d) zajistila, aby osoba zachycená v případě nehody v kabině nebyla vystavena nebezpečí a mohla být vyproštěna.

Pokud nelze z důvodů místa a výškového rozdílu zamezit pomocí žádného bezpečnostního zařízení rizikům uvedeným v písmenu a), musí být instalováno závěsné lano se zvýšeným bezpečnostním koeficientem a jeho stav musí být kontrolován každý pracovní den.

PŘÍLOHA II

USTANOVENÍ O POUŽÍVÁNÍ PRACOVNÍCH ZAŘÍZENÍ

uvedených v čl. 4 odst. 3

Úvodní poznámka

Povinnosti stanovené touto přílohou se uplatňují s ohledem na tuto směrnici, pokud pro dotyčné pracovní zařízení existuje odpovídající riziko.

1. Obecná ustanovení pro všechna pracovní zařízení

- 1.1 Pracovní zařízení musí být instalována, rozmístěna a používána způsobem, který omezuje rizika uživatelů pracovních zařízení a ostatních zaměstnanců, například zajištěním dostatečného prostoru mezi pohyblivými částmi pracovních zařízení a pevnými nebo pohyblivými částmi jejich okolí a bezpečnou dodávkou nebo odběrem veškeré energie a látek použitých nebo vyrobených.
- 1.2 Montáž a demontáž pracovních zařízení musí být provedena bezpečně a při dodržování pokynů výrobce.
- 1.3 Pracovní zařízení, která mohou být při používání zasažena bleskem, musí být chráněna účinným zařízením proti účinkům zásahu blesku.

2. Ustanovení o použití mobilních pracovních zařízení, samohybných či nikoli

- 2.1 Řídit samohybná pracovní zařízení je povoleno pouze zaměstnancům, kteří absolvovali odpovídající školení pro bezpečné řízení těchto pracovních zařízení.
- 2.2 Pokud se pracovní zařízení pohybuje v pracovním prostoru, musí být stanovena a dodržována odpovídající pravidla.
- 2.3 Musí být přijata organizační opatření, aby v pracovním prostoru samohybných pracovních zařízení nechodili zaměstnanci.

Pokud je přítomnost pěších zaměstnanců požadována pro správné provedení práce, musí být přijata náležitá opatření, aby tito zaměstnanci nemohli být zařízením zraněni.
- 2.4 Přeprava zaměstnanců na mobilních pracovních zařízeních poháněných mechanicky je povolena pouze tehdy, jsou-li vybavena za tímto účelem bezpečnými místy. Pokud musí být práce prováděna během přepravy, musí být podle potřeby uzpůsobena rychlost.
- 2.5 Mobilní pracovní zařízení se spalovacím motorem se nesmějí na pracovištích používat, ledaže je zajištěno dostatečné množství vzduchu nepředstavující žádné riziko pro zdraví a bezpečnost zaměstnanců.

3. Ustanovení o použití pracovních zařízení sloužících ke zvedání břemen

- 3.1 Obecné údaje
 - 3.1.1 Rozebíratelná nebo mobilní pracovní zařízení sloužící ke zvedání břemen musí být používána tak, aby zaručovala stabilitu pracovního zařízení během používání za všech předvídatelných podmínek, s přihlédnutím ke druhu podlahy.
 - 3.1.2 Zvedání osob je povoleno pouze pracovním zařízením a doplňky k tomu určenými.

Aniž je dotčen článek 5 směrnice 89/391/EHS, mohou být ve výjimečných případech použita ke zvedání zaměstnanců zařízení k tomu zvlášť neurčená, pokud jsou přijata vhodná opatření k zajištění bezpečnosti v souladu s vnitrostátními právními předpisy nebo zvyklostmi, kterými se stanoví odpovídající dohled.

Během přítomnosti zaměstnanců na pracovním zařízení sloužícím ke zvedání břemen musí být ovládací stanoviště neustále obsazeno. Zvedané osoby musí být vybaveny spolehlivým komunikačním prostředkem. Musí být zajištěna možnost jejich evakuace v případě nebezpečí.

- 3.1.3 Musí být přijata opatření, aby se zaměstnanci nevyskytovali pod zavěšenými břemeny, ledaže je takový výskyt vyžadován pro správný průběh prací.

Není dovoleno přemísťovat zavěšená břemena nad nechráněnými pracovišti obvykle obsazenými zaměstnanci.

V takovém případě, pokud nemůže být správný průběh prací zabezpečen jiným způsobem, musí být stanoveny a použity vhodné postupy.

- 3.1.4 Při výběru závěsných prostředků musí být brána v úvahu břemena, s nimiž je manipulováno, body uchopení, závěsné zařízení, atmosférické podmínky a způsob a rozložení zavěšení nákladu. Závěsné prostředky musí být zřetelně označeny, aby umožnily uživateli seznámit se s jejich parametry v případě, že nejsou po použití odmontovány.

- 3.1.5 Závěsné prostředky musí být uloženy způsobem zaručujícím, že nebudou poškozeny a znehodnoceny.

3.2 Pracovní zařízení sloužící ke zvedání volně visících nevedených břemen

- 3.2.1 Pokud jsou dvě nebo více pracovních zařízení sloužících ke zvedání volně visících nevedených břemen instalována nebo namontována na pracovišti takovým způsobem, že se jejich pracovní pole překrývají, musí být přijata opatření k zamezení kolize mezi břemeny nebo částmi pracovních zařízení navzájem.

- 3.2.2 Při použití mobilního pracovního zařízení sloužícího ke zvedání volně visících nevedených břemen musí být přijata opatření, aby se zařízení nenaklonilo, nepřevrhlo a v případě nutnosti nepřemístilo či nesklouzlo. Správné provedení těchto opatření musí být ověřeno.

- 3.2.3 Pokud operátor pracovního zařízení sloužícího ke zvedání volně visících nevedených břemen nemůže sledovat celou dráhu břemene ani přímo, ani pomocí přídavných zařízení dodávajících potřebné údaje, musí být určen signalista, který operátora povede pomocí signálů, a musí být přijata organizační opatření s cílem zabránit kolizím břemene ohrožujícím zaměstnance.

- 3.2.4 Práce musí být organizovány tak, aby zaměstnanec, který zavěšuje nebo snímá břemeno ručně, to mohl činit bezpečně, zejména prostřednictvím přímého nebo nepřímého ovládní pracovního zařízení.

- 3.2.5 Všechny zvedací činnosti musí být náležitě naplánovány, sledovány odpovídajícím způsobem a uskutečňovány s ohledem na bezpečnost zaměstnanců.

Obzvláště musí-li být břemeno zvedáno současně dvěma nebo více pracovními zařízeními sloužícími ke zvedání volně visících nevedených břemen, musí být stanoven a uskutečňován postup pro zabezpečení správné koordinace operátorů.

- 3.2.6 Pokud pracovní zařízení sloužící ke zvedání nevedených břemen nemůže zadržet břemena v případě částečné nebo celkové poruchy na přívodu energie, musí být přijata příslušná opatření pro to, aby zaměstnanci nebyli vystaveni žádnému riziku.

Zavěšená břemena nesmějí zůstat bez dohledu, kromě případu, kdy je vstup do nebezpečného prostoru zakázán a kdy bylo břemeno bezpečně zavěšeno a je bezpečně drženo.

- 3.2.7 Pracovní zařízení sloužící ke zvedání volně visících nevedených břemen umístěná pod širým nebem se musí přestat používat, pokud se povětrnostní podmínky zhorší natolik, že je ohrožena bezpečnost jejich provozu a zaměstnanci jsou vystaveni riziku. Musí být přijata odpovídající ochranná opatření určená zvláště k zamezení vzniku rizik pro zaměstnance, zejména zabráněním převrácení pracovního zařízení.

4. Ustanovení o používání pracovního zařízení poskytnutého pro dočasnou práci ve výšce

4.1 Obecná ustanovení

- 4.1.1 Pokud podle článku 6 směrnice 89/391/EHS a článku 3 této směrnice nemůže být dočasná práce ve výšce vykonávána bezpečně a za přiměřených ergonomických podmínek z vhodné plochy, musí být zvoleno pracovní zařízení nejvhodnější k zajištění a zachování bezpečných pracovních podmínek. Kolektivním ochranným opatřením musí být dána přednost před osobními ochrannými opatřeními. Rozměry pracovního zařízení musí odpovídat povaze práce, která má být vykonávána, a předpokládanému namáhání a umožňovat bezpečný průchod.

Nejvhodnější přístupová cesta k dočasným pracovním místům ve výšce musí být vybrána podle četnosti průchodů, zdolávané výšky a délky používání. Vybraná cesta musí v případě hrozícího nebezpečí umožňovat únik. Průchod v obou směrech mezi přístupovou cestou a plošinami, rampami nebo uličkami nesmí způsobovat žádná další nebezpečí pádu.

- 4.1.2 Žebříky mohou být používány jako pracovní místa pro práci ve výšce pouze za okolností, u nichž, jak se stanoví v bodě 4.1.1, není opodstatněné použití jiných, bezpečnějších pracovních zařízení kvůli nízkému stupni rizika buď kvůli krátkému trvání použití, nebo stávajícím místním skutečnostem, které zaměstnavatel nemůže měnit.

- 4.1.3 Lana jako přístupové cesty a prostředky pro polohování mohou být používána jen za podmínek, kdy podle posouzení rizika může být dotyčná práce vykonávána bezpečně a kdy není opodstatněné použití jiných, bezpečnějších pracovních zařízení.

S přihlédnutím k posouzení rizika a v závislosti zejména na délce práce a ergonomických omezeních musí být vhodným příslušenstvím zajištěno sezení.

- 4.1.4 V závislosti na druhu pracovního zařízení zvoleného na základě výše uvedeného musí být stanovena vhodná opatření pro minimalizaci nebezpečí pro zaměstnance příznačných pro tento druh zařízení. Je-li to nezbytné, musí být učiněna opatření pro instalaci ochranných prostředků zabraňujících pádu. Ty musí být vhodně uskupeny a dostatečně únosné, aby zabránily pádům nebo zastavily pády z výšky a pokud možno zamezily zranění zaměstnanců. Kolektivní ochranné prostředky zabraňující pádu mohou být přerušeny pouze v místě vstupu ze žebříku nebo schodiště.

- 4.1.5 Pokud výkon určité práce vyžaduje, aby byl kolektivní ochranný prostředek zabraňující pádům dočasně odstraněn, musí být přijata účinná náhradní bezpečnostní opatření. Práce nesmí být vykonávána, dokud nejsou tato opatření přijata. Jakmile je určitá práce dokončena, ať již definitivně nebo dočasně, kolektivní ochranný prostředek proti pádům musí být znovu namontován.

- 4.1.6 Dočasná práce ve výšce může být vykonávána pouze tehdy, pokud počasí neohrožuje bezpečnost a zdraví pracovníků.

4.2 Zvláštní ustanovení o používání žebříků

- 4.2.1 Žebříky musí být postaveny tak, aby byla zajištěna jejich stabilita během použití. Přenosné žebříky musí stát na stabilním, pevném, dostatečně velkém, nepohyblivém základě tak, aby příčle zůstaly vodorovné. Zavěšené žebříky musí být připevněny bezpečným způsobem a kromě provazových žebříků tak, aby nemohly být přemístěny a aby se zabránilo houpání.

- 4.2.2 Nohy přenosných žebříků musí být zajištěny proti uklouznutí během použití zajištěním štetřin na jejich horních nebo dolních koncích nebo v jejich blízkosti prostřednictvím jakéhokoli protiskluzového zařízení nebo jakýmkoli jiným obdobně účinným opatřením. Pokud nebyla učiněna jiná opatření zajišťující pevné uchopení, musí být žebříky používané pro výstup dostatečně dlouhé, aby přečnivaly přiměřeně nad přístupovou plošinu. Žebříky sestavené z více dílů a výškové žebříky musí být používány tak, aby byly jednotlivé části zajištěny před vzájemným pohybem vůči ostatním částem. Pohyblivé žebříky musí být zajištěny před pohybem dřívě, než se na ně vstoupí.

- 4.2.3 Žebříky musí být používány takovým způsobem, aby bylo zaměstnanci kdykoli dostupné bezpečné uchopení a bezpečná opora. Zejména má-li být po žebříku v ruce vynášena zátěž, nesmí to znemožňovat bezpečné uchopení.

- 4.3 Zvláštní ustanovení o používání lešení
- 4.3.1 Pokud není dostupný záznam o výpočtech pro vybraná lešení nebo se záznam netýká zamýšleného strukturálního uspořádání, musí být provedeny výpočty pevnosti a stability, ledaže je lešení sestaveno v souladu s obecně uznávanými normami na provedení.
- 4.3.2 V závislosti na složitosti vybraného lešení musí plán jeho sestavení, použití a rozebrání vypracovat způsobilá osoba. Lze tak učinit formou obecného plánu doplněného body týkajícími se zvláštních součástí dotyčného lešení.
- 4.3.3 Nosné prvky lešení musí být zajištěny před klouzáním buď připevněním k nosnému povrchu, opatřením protiskluzového zařízení, nebo jakýmkoli jiným stejně účinným způsobem, a plocha nesoucí zátěž musí mít dostatečnou nosnost. Musí být zajištěno, aby lešení bylo stabilní. Lešení na kolečkách musí být vhodnými zařízeními zajištěno před náhodným pohybem během práce ve výšce.
- 4.3.4 Rozměry, tvar a uspořádání plošin lešení musí odpovídat druhu vykonávané práce a neseným zátěžím a musí umožňovat bezpečnou práci a průchod. Plošiny lešení musí být uspořádány takovým způsobem, aby se jejich součásti při běžném používání nemohly hýbat. Mezi částmi plošiny a svislými kolektivními ochrannými zařízeními, které brání pádům, nesmějí být nebezpečné mezery.
- 4.3.5 Pokud části lešení nejsou připraveny k použití, například během sestavování, rozebírání nebo přestavování, musí být označeny obecnými výstražnými značkami v souladu s vnitrostátními právními předpisy, které provádějí směrnici Rady 92/58/EHS ze dne 24. června 1992 o minimálních požadavcích na bezpečnostní nebo zdravotní značky na pracovišti (devátá samostatná směrnice ve smyslu čl. 16 odst. 1 směrnice 89/391/EHS) ⁽¹⁾, a vhodně ohraničeny fyzickými prostředky bránícími přístupu do nebezpečného prostoru.
- 4.3.6 Lešení může být sestavováno, rozebíráno nebo významně přestavováno pouze pod dohledem oprávněné osoby a pouze zaměstnanci, kteří prošli vhodným a zvláštním školením v dotyčných činnostech, s ohledem na specifická rizika v souladu s článkem 9, zejména pokud jde o:
- a) porozumění plánu pro sestavování, rozebírání nebo přestavbu dotyčného lešení;
 - b) bezpečnost během sestavování, rozebírání nebo přestavby dotyčného lešení;
 - c) opatření bránící nebezpečí pádu osob nebo předmětů;
 - d) bezpečnostní opatření v případě změny počasí, která by mohla nepříznivě ovlivnit bezpečnost dotyčného lešení;
 - e) přípustnou zátěž;
 - f) jakákoli další rizika, která mohou zahrnovat výše uvedené operace při sestavování, rozebírání nebo přestavbě.
- Dohlížející osoba a dotyční pracovníci musí mít k dispozici plán sestavování a demontáže uvedený v 4.3.2, včetně všech pokynů, které obsahuje.
- 4.4 Zvláštní ustanovení o používání lan jako přístupových cest a prostředků pro umístování
- Používání lan jako přístupových cest a prostředků pro umístování musí splňovat tyto podmínky:
- a) systém musí zahrnovat nejméně dvě odděleně připevněná lana, jedno jako prostředek pro výstup, sestup a oporu (pracovní lano) a další jako zabezpečení (bezpečnostní lano);

⁽¹⁾ Úř. věst. L 245, 26.8.1992, s. 23.

- b) zaměstnanci musí být vybaveni vhodnými úvazky, musí je používat a musí jimi být připojeni k bezpečnostnímu lanu;
- c) pracovní lano musí být opatřeno bezpečným prostředkem pro výstup a sestup a musí mít samojistící systém zamezující pádu v případech, kdy uživatel ztratí kontrolu nad svými pohyby. Bezpečnostní lano musí být opatřeno pohyblivým systémem pro předcházení pádům, který následuje pohyby zaměstnance;
- d) nářadí a jiné vybavení používané zaměstnancem musí být připevněno k úvazku zaměstnance nebo k sedadlu nebo jiným vhodným způsobem;
- e) práce musí být řádně plánována a musí na ni být řádně dohlíženo, aby zaměstnanec mohl být v nebezpečí ihned zachráněn;
- f) v souladu s článkem 9 musí uvedení zaměstnanci obdržet vhodné školení odpovídající očekávaným činnostem, zejména o záchranných postupech.

Za výjimečných okolností, pokud by s ohledem na posouzení rizik použití druhého lana činilo práci nebezpečnější, může být dovoleno použití jednoho lana za předpokladu, že byla přijata vhodná opatření pro zajištění bezpečnosti v souladu s vnitrostátními právními předpisy nebo zvyklostmi.

PŘÍLOHA III

ČÁST A

Zrušená směrnice a její následné změny

(uvedené v článku 13)

Směrnice Rady 89/655/EHS
(Úř. věst. L 393, 30.12.1989, s. 13)

Směrnice Rady 95/63/ES
(Úř. věst. L 335, 30.12.1995, s. 28)

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/45/ES
(Úř. věst. L 195, 19.7.2001, s. 46)

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/30/ES
(Úř. věst. L 165, 27.6.2007, s. 21)

pouze pokud jde o odkaz na směrnici 89/655/EHS
učiněný v čl. 3 bodu 3

ČÁST B

Lhůty pro provedení ve vnitrostátním právu

(uvedené v článku 13)

Směrnice	Lhůta pro provedení
89/655/EHS	31. prosince 1992
95/63/ES	4. prosince 1998
2001/45/ES	19. července 2004 ⁽¹⁾
2007/30/ES	ze dne 31. prosince 2012

⁽¹⁾ Pokud jde o provádění bodu 4 přílohy II směrnice 89/655/EHS, mají členské státy možnost využít nejvýše dvouletého přechodného období ode dne 19. července 2004, aby vzaly v úvahu různé situace, které mohou vyplynout z praktického uplatňování směrnice 2001/45/ES zejména malými a středními podniky.

PŘÍLOHA IV

Srovnávací tabulka

Směrnice 89/655/EHS	Tato směrnice
Článek 1	Článek 1
Článek 2	Článek 2
Článek 3	Článek 3
Článek 4	Článek 4
Čl. 4a odst. 1	Čl. 5 odst. 1
Čl. 4a odst. 2 první a druhá odrážka	Čl. 5 odst. 2 písm. a) a b)
Čl. 4a odst. 3	Čl. 5 odst. 3
Čl. 4a odst. 4	Čl. 5 odst. 4
Čl. 5 první a druhá odrážka	Čl. 6 písm. a) a b)
Článek 5a	Článek 7
Čl. 6 odst. 1	Čl. 8 odst. 1
Čl. 6 odst. 2 první pododstavec první, druhá a třetí odrážka	Čl. 8 odst. 2 první pododstavec písm. a), b) a c)
Čl. 6 odst. 2 druhý pododstavec	Čl. 8 odst. 2 druhý pododstavec
Čl. 6 odst. 3	Čl. 8 odst. 3
Čl. 7, první odrážka	Čl. 9 písm. a)
Čl. 7, druhá odrážka	Čl. 9 písm. b)
Článek 8	Článek 10
Čl. 9 odst. 1	Čl. 11 odst. 1
Čl. 9 odst. 2 první a druhá odrážka	Čl. 11 odst. 2 písm. a) a b)
Čl. 10 odst. 1	—
Čl. 10 odst. 2	Článek 12
—	Článek 13
—	Článek 14
Článek 11	Článek 15
Příloha I	Příloha I
Příloha II	Příloha II
—	Příloha III
—	Příloha IV